

ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಜೋಕುಮಾರ

ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಆರಾಧನೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾನಪದ ಹಬ್ಬ. ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಮಾರಿಯಮ್ಮನ ಮಗ. ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಯಾದ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಏಳೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಜನರದ್ದು. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಮಳೆ ಬೆಳೆಗಾಗಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'ದವಸ ಧಾನ್ಯ ಕೊರತೆ ಆಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡು' ಎಂದು ಕೋರಿ ಜೋಳದ ನುಚ್ಚಿನ ಅಂಬಲಿ, ಮಜ್ಜೆಗ, ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ವೇಳೆ 'ಏಳು ದಿನದ ಕೂಸಾದ ಜೋಕುಮಾರ ಹೇಗಿದ್ದ, ಹೇಗೆ ಸತ್ತೋದ' ಎಂಬ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬಿದರಿನ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಕುಮಾರನ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಳಿಕ ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲರ ಮನೆ ಬಳಿಗೆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು, ಜೋಕುಮಾರನ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವೇಳೆ ಜನರು ಜೋಳ, ಅಕ್ಕಿ, ಹಣ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

—ಮೇಘನಾ ರಘುನಂದನ್, ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ

ಅವನ ನಾಯಿ ಬಾಣಂತನ

ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳವು. ಆಗಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ನಾಯಿಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಾಯಿ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಾಕು ನಾಯಿಗಳಾಗಿರುವೆ ಹೊರತು, ಜಾತಿ ನಾಯಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಳ್ಳರನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವೆ ಹೊರತು, ಕಳ್ಳರು ಇವುಗಳನ್ನು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಉಂಡು ಬಿಟ್ಟ ಆಹಾರವೇ ನಾಯಿಗಳ ಆಹಾರವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಕಾಲೊರೆಸಲು ಹಾಕಿದ ಹರಿದ ಗೋಣಿ ಚೀಲವೇ ಇವುಗಳ ಐಷಾರಾಮಿ ಶಯನಗೃಹವಾಗಿತ್ತು.

ನಾವು ಸಾಕಿದ್ದ ನಾಯಿಗಳು ತಲಾ ಏಳೆಂಟು ಮರಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ನಮ್ಮವನ ನಾಯಿ ಬಾಣಂತನ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ದೊಡ್ಡ ಒಲೆಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಮೆಟರ್ನಿಟಿ ರೂಮ್ ಆಗಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ತೆಂಗಿನ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಾಸು ಕಲ್ಲನ್ನೇ ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರಮಾನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಯಿಗೆ ಹರಿಗೆಯಾದ ಕೆಲದಿನಗಳವರೆಗೆ ಬಿಸಿಯಾದ ಗಂಜಿ, ಗಂಜಿ ತಿಳಿ, ಬಿಸಿ ನೀರು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಬಾಣಂತನದ ಹಾರೈಕೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗೊಬ್ಬರ ಹೊರುವ ಹರಿದ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿ ಚಾಪೆ, ಗೋಣಿ ಚಾಪೆ ಇಟ್ಟು, ಎಲ್ಲಾ ಮರಿಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿಟ್ಟು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತೆಂಗಿನ ಕೊಬ್ಬರಿಯ ಬರಗಾಲದಲ್ಲೂ ಅವು ಒಂದೆರಡು ಸಲವಾದರೂ ಕೊಬ್ಬರಿಯನ್ನು ಬೆಲ್ಲದೊಂದಿಗೆ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ನಾಯಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ತಪ್ಪದೆ ಬುಡ್ಡಿ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಹಾಗೂ ಮರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೆನಪಿನಾಳದಿಂದ ಹೆಚ್ಚೆ ತೆಗೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು ಈ ಚಿತ್ರ. ಈಗ ಅವು ಇಲ್ಲ, ನಾಯಿ ಬಾಣಂತನದ ಸ್ಮರಣೆ ಬದಲಾಗಿದೆ.

—ಬೀರಣ್ಣ ನಾಯಕ ಮೊಗಟಾ, ಯಲ್ಲಾಪುರ

ಡ್ರ್ಯಾಗನ್ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತಸುಂದರಿ

ಡ್ರ್ಯಾಗನ್ ಫ್ರೂಟ್ ಉಷ್ಣವಲಯದ ಹಣ್ಣು. ಮಧ್ಯ ಅಮೆರಿಕ ಇದರ ತವರೂರಾದರೂ ಈ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಯೆಟ್ನಾಂ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವೆಡೆ ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಗೆದ್ದವರ ಕಥೆಗಳೂ ಇವೆ. ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಟೆರೇಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಗಿಡವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಗೆಲುವಿನ ನಗು ಬೀರಿದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕ್ಯಾಕ್ಟಸ್ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಈ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಗಾಢ ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ತಿಳಿಗಂಪು ಬಣ್ಣದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಹೇರಳವಾಗಿ ಸಿ ವಿಟಮಿನ್ ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಹಣ್ಣು ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಮೆಗ್ನೀಶಿಯಂ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವ ಈ ಹಣ್ಣು ನಾರಿನಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ರೋಗನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೃದಯ, ಕಣ್ಣು, ಮೂಳೆ, ಚರ್ಮ ಮತ್ತು ಕೂದಲು ಆರೈಕೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳಿರುವ ಈ ಹಣ್ಣು ದುಬಾರಿಯೂ ಹೌದು. ಹಣ್ಣಾಗುವ ಮೊದಲು ಅರಳುವ ಈ ಗಿಡದ ಹೂವು ಫಿಕ್ಸೆನ್ ನೋಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಕಮಲದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಆಲೂರು ಗ್ರಾಮದ ಆಯುರ್ವೇದ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ ಚಿತ್ರಕೂಟದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬಿಮ್ಮನೆ ಅರಳಿಸಿಂತಿತ್ತು.

—ಧರ್ಮಾನಂದ ಶಿರ್ವ, ಬೆಂಗಳೂರು